חידושי הרי"מ על התורה — יתרו

יתרו ז' שמות הי' נקרא שהי' כולל הז' מדות שבסט"א ויתרו ע"ש מדת הוד לדעתי שמכווין נגד אהרן בקדושה כמ"ש מו"ר ז"ל כהן און נגד כהן גדול וכמ"ש בזוה"ק וזה לדעתי יתרו שזה הסט"א דבר יתר הוא בעולם יתר כנטול אולם עתה שהודה ואיתכפיא כל הסט"א נעשה זה יתיר פרשה בתורה היינו שהמשיך עצה פשוטה ג"כ להתורה להיות ממנה ד"ת וניתוסף ו' על יתר שהמשיך להיתרון המשכה קדושה ונתחבר להטוב וזה הוד שהוד הוא מל' הוספה כמ"ש ביהודה הפעם אודה שנטלתי יותר מחלקי:

וקודם מ"ת הי' צריך להיות כן להשלים גם הסט"א לאיתכפיא ולע"ד זה הפי' ובזוה"ק וירא אלקים את כל אשר עשה והנה טוב זה יצ"ט מאד זה יצה"ר והנה יש לתמוהה פ' יתרו שיש בה כל קבלת התורה יהי' נקרא ע"ש יתרו וכעין זה הגיד בשם הרב הק' זצללה"ה מקאצק. ולדעתי חנני השי"ת להבין מעט עפ"י המבואר במ"א שתורה הוא מדת יסוד ממש ות"ת ויסוד סמוכים הם. והיינו לדעת שהכל מהשי"ת שהוא התורה רצון הקודם. וכן מצאתי בזוה"ק ששבת הוא התורה והכל אחד ולזאת הודי' מה שהאדם יודע שהכל מהשי"ת מיד אחריו יסוד וההשפעה שהוא מנ' ואח"כ מד' והתורה כלולה משנים שנכלל בה רצון מנ' ומד' וזה תורה שבכתב ותורה שבע"פ ולזאת יתרו שהוא ע"ש הודי' שייך לתורה בפרט והי' נצרך זה קודם קבלת התורה:

עתה ידעתי כי גדול ד' מכל האלהים כי בדבר כו' ואינו מובן הטעם בפרט כי בדבר גם מכל האלהים מורה לכאו' שהי' תופס גם לאלהים אחרים שיש להם איזו כח אולם הפי' לדעתי כי גדול מכל אלקים שמכל אלהים יודע כי שגדול שהוא והיינו שגדולתו מהוה אלקים אחרים וגבורתם גבורת גדולתו המה וע"ז ראי' ברורה כי בדבר אשר זדו כו' באותו דבר והכח שלהם בזה נלקו עצמם ומורה זה שכל הכח רק ע"י הוית ה' שיש בו ולכך כשמתגלה כחה שבו ממילא בטל הכל ועי"ז איתכפיא כל הסט"א כיון שבירר יתרו שאף שיש להם כח מ"מ הכל מהשי"ת הוא. ומצאתי בזוה"ק סבא משפטים איתן הוא מדת יסוד ע"ש שכולל תורה שבכתב ותורה שבע"פ ונלע"ד הכוונה כמ"ש שרצון הקב"ה כולל מנ' ומד' ושכ' על יתרו אין מושביך והבן:

ויגד משה והקשה כבר כ' וישב משה כו' ולדעתי אחר מאמר השי"ת וגם בך יאמינו סוד האמונה שהרי בדבר ד' שמים נעשו. והי' יכול להגיד שפי' להמשיך אמירתם להיות מנ' לגרום מד' שהגדה הוא המשכה כידוע:

פן נמות ע"י ריבוי אור כמו שבירת הכלים כי בוודאי היו מוסרין נפשם והבן:

באלעקסאנדר בקיצור

ענין עצת יתרו וגם מ"ש חכז"ל יתר פרשה אחת מה יתור שייך וגם בלי עצתו לא הי' נחסר ג"כ אות אחת מן התורה הקדושה שקדמה לעולם וגם מ"ש משרע"ה בס' דברים ותענו טוב הדבר הרי הוטב לו כאן עצת יתרו גם שם נאמר איכה אשא משמע שמעצמו אמר כן והלא עצת יתרו הוא. ובעזהי"ת מה שבידי לפרש אפרש כי התורה כלה שמותיו של הקב"ה וכ' הרדב"ז על מה שרצו המלאכים התורה והלא אין בהם יצה"ר כתי' משרע"ה להם. אך שלהם הי' פי' אחר גבוהה מהפשוט ע"ש והנה פי' פרשה הוא ע"ש התפשטות פי' הפשוט גם בעולמות התחתונים והנה משרע"ה דעת התורה ובוודאי הי' טוב כן שילמדו ממנו בעצם אולם פי' נבול תבול בסופא דרגין כי בנ"י הי' במדרגה תתאה ולא הי' עולין עד בחי' משרע"ה וזה טוב הדבר כו' לעשות בחי' עשי' ובבחי' זו היא טוב עצת יתרו ובהכרח להאריך קצת. כבר נודע בחי' תורה שבכתב בעצמיותה גבוהה מתורה שבע"פ אבל תורה שב"פ אף שמגרמה לית לה כלום אבל ע"י היגיעה יכולין למצוא אורות גבוהים יותר מתורה שבכתב והנה בחי' משרע"ה תורה שבכתב וזה הענין הוא סדר הראוי באמת וענין תורה שבע"פ כענין בעל תשובה וכהפרש שיש בין צדיק גמור לבע"ת כן בזה ולזאת ענין תורה שבע"פ הוטב ליתרו כי דרגא דידי' הוי שנודע ע"י ע"ז שאינן כלום רק גדול ד' מכל אלהים פי' שנודע מכל אלהים שהוא גדול כו' ע"ש וזה ענין גרות לשון שממשיך ממ"א אל הקדושה והכלל כי לפי ענין עמידת ישראל בחי' תורה שבע"פ ותשובה ע"י שקילקלו הי' טוב עצת יתרו ושפטו בכל עת כי למרע"ה לא הי' ראויין בכל עת להגיע אליו רק ההולך ממדרגה א' למדרגה וז"ש רעך ורע אביך כו' כי התחלה באהבה זהו טוב בחי' משרע"ה אבל אם עזבת תן דעתך אזי צריך ע"י יראה ית' תן דעתך להוסיף דעת מעצמו בחי' תורה שבע"פ והבן מאד מאד. ועי"ז הי' צריכים שרים קטנים בעצת יתרו וז"ש איכה אשא וכ' רש"י ז"ל מי שהוריד המן והגיז השליו כו' אלא כך אמר להם הרים אתכם על דייניכם כמ"ש וכל העם נצבים עליו עליו ממש שע"י הקילקול כנ"ל צריכין בחי' תשובה תושבע"פ והוא לעורר מקום גבוהה וזהו הרים אתכם כו' נטל העונש כו' והבן כ"ז היטב והכלל כסדר כרצון משרע"ה שהי' טוב שילמדו ממנו אולם ע"י החטא הי' מוכרח כן אמנם אחר התיקון זה נאה יותר בבחי' מקום שבע"ת עומדין כו' וז"ש שיתר פרשה אחת בתורה שמיותר הוא שא"צ כל היגיעות וטוב הי' סדר הפשוט אולם יותר נתקן ע"י עבודת ויגיעות וניתוסף הארה וכבוד:

ויאמר משה אל העם אל תיראו כו' בעבור תהי' יראתו ע"פ כו' לבלתי תחטאו א"כ אמאי אמר אל תיראו ויראה כי ההפרש בין תהי' יראתו ע"פ די שלא תחטא ואז צריך להיראה שכן הסדר מקודם אהבה בחי' משרע"ה והיראה רק ע"פ לבל יחטאו אבל כשחוטאין אזי ואם עזבת תן דעתך כמ"ש לעיל וצריכין להשתמש בבחי' היראה וז"ש אל תיראו פי' ל' נפעל שהיראה בפנימיות האדם: